

152.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SPRAW WOJSKOWYCH, SPRAW WEWNĘTRZNYCH, OPIEKI SPOŁECZNEJ ORAZ ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 27 stycznia 1936 r.

w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Komunikacji oraz Poczty i Telegrafów w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o osobistych świadczeniach wojennych.

Na podstawie art. 3 ust. 3, art. 5 ust. 2, art. 6 ust. 3, art. 8 ust. 2, art. 9 ust. 2, art. 12 ust. 3, art. 13, art. 14 ust. 2, art. 15 ust. 3, art. 16, art. 18 ust. 2 i art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o osobistych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 858) zarządza się co następuje:

§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia oznaczają artykuły rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o osobistych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 858).

(2) Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszem oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

Do art. 1.

§ 2. (1) Powstanie obowiązku osobistych świadczeń wojennych z mocy samego prawa (art. 1 ust. 1) podaje powiatowa władza administracji ogólnej do publicznej wiadomości, wskazując dzień, od którego ten obowiązek wchodzi w życie.

(2) Podanie do publicznej wiadomości następuje w drodze obwieszczeń, które należy rozplakutować w siedzibie powiatowych władz administracji ogólnej oraz w siedzibie zarządów gmin. Poza to podanie do publicznej wiadomości powstania obowiązku osobistych świadczeń wojennych może nastąpić przez ogłoszenie w sposób przyjęty zwyczajowo w danej miejscowości.

§ 3. (1) Wprowadzenie obowiązku osobistych świadczeń wojennych z mocy rozporządzenia Rady Ministrów (art. 1 ust. 2) podaje się bądź to do publicznej wiadomości w sposób, określony w § 2, bądź też tylko do wiadomości interesowanych za pomocą pism (nakazów), skierowanych bezpośrednio do obowiązanych do osobistych świadczeń wojennych.

(2) O sposobie podania do wiadomości wprowadzenia obowiązku osobistych świadczeń wojennych na podstawie art. 1 ust. 2 rozstrzyga Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 4. W obwieszczeniach, ogłoszeniach oraz w pismach dotyczących obowiązku osobistych świadczeń wojennych, należy wskazać na odpowiedzialność karną i dyscyplinarną spowodu niedopełnienia obowiązku osobistego świadczenia.

Do art. 2.

§ 5. Ustanie obowiązku osobistych świadczeń wojennych będzie ogłaszane w dzienniku urzędowym „Monitor Polski”.

Do art. 3.

§ 6. (1) Powołany do osobistych świadczeń wojennych na rzecz władz rządowych lub samorządowych, obowiązany jest do wykonywania prac, zleconych mu przez władzę, na rzecz której świadczenie jest wykonywane, bez względu na istniejące ograniczenia, wynikające z obowiązującego ustawodawstwa o pracy.

(2) Do osób, powołanych do wykonywania osobistych świadczeń wojennych na rzecz państwowych, samorządowych lub prywatnych instytucji, organizacji, przedsiębiorstw oraz gospodarstw wiejskich, stosuje się w zakresie wykonywania pracy przepisy ustawodawstwa o pracy, o ile Ministrowie: Spraw Wojskowych i Opieki Społecznej w porozumieniu z interesowanymi ministrami nie wprowadzą w drodze szczególnego zarządzenia wstrzymania mocy obowiązującej niektórych przepisów tego ustawodawstwa dla poszczególnych gałęzi pracy lub poszczególnych okręgów.

(3) Zarządzenia, o których mowa w ust. 2, będą ogłaszane w dzienniku urzędowym „Monitor Polski”.

Do art. 4.

§ 7. (1) Osoby powołane do czynnej służby wojskowej lub do wojskowej służby pomocniczej są wolne od obowiązku osobistych świadczeń wojennych od dnia, na który zostały powołane do służby.

(2) Za służbę wojskową w rozumieniu art. 4 należy uważać również:

- a) wojskową służbę kolejową, pełnioną na podstawie obowiązujących przepisów o kolejach w czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa,
- b) wojskową służbę łączności w telegrafach i telefonach lub wojskową służbę w pocztach, pełnioną na podstawie obowiązujących przepisów o pocztach, telegrafach i telefonach w czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa,
- c) wojskową służbę drogową lub wojskową służbę żeglugi śródlądowej, pełnioną na podstawie obowiązujących przepisów o drogach lądowych i drogach wodnych śródlądowych w czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa.

§ 8. (1) Osoby wolne z mocy samego prawa od osobistych świadczeń wojennych nie podlegają powołaniu do tych świadczeń.

(2) Wystarczającym dowodem dla stwierdzenia istnienia okoliczności, uzasadniających niepowołanie tych osób do osobistych świadczeń wojennych jest:

- a) co do osób, powołanych do czynnej służby wojskowej lub wojskowej służby pomocniczej — karta powołania do służby, a jeżeli powołanie nastąpiło w drodze publicznych obwieszczeń, inny dokument (książeczka

- wojskowa, dowód osobisty, akt urodzenia i t. p.);
- b) co do osób zwolnionych od służby wojskowej na podstawie reklamacji — karta zwolnienia wystawiona przez P. K. U.;
 - c) co do duchownych — zaświadczenie wystawione przez powiatowe władze administracji ogólnej;
 - d) co do posłów na sejm i senatorów — legitymacja poselska, wystawiona przez Biuro sejm lub legitymacja senatorska, wystawiona przez Biuro senatu;
 - e) co do sędziów i funkcyjarzy sądów powszechnych oraz funkcjonariuszów państwowych — legitymacja służbowa wystawiona przez władzę przełożoną;
 - f) co do pracowników przedsiębiorstw państwowych: „Polskie Koleje Państwowe” oraz „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” — legitymacja służbowa lub zaświadczenie wystawione przez władzę przełożoną pracownika;
 - g) co do pracowników Polskiego Monopolu Tytoniowego, Państwowego Monopolu Spirytusowego i Polskiego Monopolu Solnego — zaświadczenie dyrekcji właściwego monopolu lub właściwego zakładu monopolowego;
 - h) co do osób, wymienionych w art. 4 pkt. 7 — legitymacja wystawiona przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

(3) Zwolnienie od obowiązku osobistych świadczeń wojennych z mocy samego prawa trwa przez czas istnienia okoliczności, uzasadniających to zwolnienie.

Do art. 5.

§ 9. (1) Powołanie do osobistych świadczeń wojennych skuteczniają:

- a) powiatowe władze administracji ogólnej — w miejscowościach będących siedzibą tych władz;
- b) zarządy gmin — w innych miejscowościach.

(2) Na obszarze, objętym stanem wojennym, powołanie do osobistych świadczeń wojennych przeprowadzają władze administracji cywilnej lub wojskowej, określone w zarządzeniu Naczelnego Wodza.

(3) W miejscowościach położonych na obszarze wojennym, w których nie urzędują ani władze administracji ogólnej lub samorządowej, ani też władze administracji wojskowej — powołanie do osobistych świadczeń wojennych skuteczniają bezpośrednio dowódcy (kierownicy) poszczególnych oddziałów lub zakładów wojskowych.

§ 10. (1) Powołanie do osobistych świadczeń wojennych powinno być zasadniczo pisemne i skierowane do indywidualnie oznaczonej osoby; w przypadkach niecierpiących zwłoki może być ono ustne, skuteczne w sposób, odpowiadający okolicznościom.

(2) Powołanie następuje w formie nakazu władzy powołującej, w którym należy podać:

- a) miejsce i czas (dzień, godzina), w których należy się stawić dla wykonania świadczenia;
- b) z jakimi narzędziami pracy lub środkami przewozowymi i inwentarzem należy się stawić do wykonania świadczenia;
- c) pouczenie o skutkach prawnych niestawienia do świadczenia oraz niewykonywania obowiązków w czasie trwania świadczenia.

§ 11. (1) Władza powołująca do osobistych świadczeń wojennych, wyznaczając powołanemu termin do stawienia się, powinna oznaczyć go w miarę możliwości tak, by powołanemu pozostawić odpowiedni czas dla załatwienia spraw osobistych.

(2) Przy określaniu tego terminu należy mieć na względzie stosunki rodzinne i majątkowe powołanego, przypuszczalny przeciąg czasu świadczenia, rodzaj czynności, miejsca wykonania świadczenia, jak również, czy zapotrzebowanie osobistych świadczeń wojennych dotyczy nagłego wykonania świadczenia, czy też nie.

(3) Przy powoływaniu do wykonywania osobistych świadczeń osób, zatrudnionych w szpitalach publicznych oraz w tych zakładach leczniczych i opiekuńczych, które wojewódzka władza administracji ogólnej uzna za mające charakter instytucji użyteczności publicznej, należy mieć na uwadze tę okoliczność, aby przez takie powołanie działalność tych zakładów leczniczych i opiekuńczych nie była w znacznym stopniu ograniczona lub utrudniona.

§ 12. Przy powoływaniu do osobistych świadczeń wojennych należy w miarę możliwości kierować się zasadą równomiernego obciążania ludności świadczeniami.

§ 13. (1) W celu równomiernego obciążenia ludności świadczeniami, władze, określone w § 9 ust. 1 mogą, w razie potrzeby z chwilą powstania warunków, określonych w art. 1 założyć wykazy imienne osób, obowiązanych do osobistych świadczeń wojennych; w wykazach należy wyszczególnić posiadany przez te osoby inwentarz żywy i martwy (konie, środki lokomocji).

(2) Sposób prowadzenia wykazów zależy od uznania władzy, sporządzającej te wykazy.

Do art. 6.

§ 14. (1) Wykazanie istnienia okoliczności, uzasadniających zwolnienie od obowiązku osobistych świadczeń wojennych w myśl art. 6 jest obowiązkiem interesowanego.

(2) Wykazanie warunków powodujących zwolnienie może nastąpić, zarówno przed powołaniem do osobistych świadczeń wojennych, jako też w czasie wykonywania świadczenia.

§ 15. (1) W celu uzyskania zwolnienia od osobistych świadczeń wojennych powinny osoby, wymienione w art. 6 ust. 1 przedstawić władzy powołującej do osobistych świadczeń wojennych — następujące dokumenty:

- a) osoby chore, dotknięte ułomnością fizyczną oraz kobiety, będące w ciąży, świadectwo lekarza urzędowego (cywilnego lub wojskowego), a w braku takiego lekarza w miejscu pobytu tych osób, świadectwo innego lekarza, stwierdzające niezdolność tych osób do wykonywania świadczenia;
- b) kobiety, co do których nie upłynęło 6 tygodni po odbyciu przez nie porodu, kobiety karmiące oraz matki, wychowujące dzieci w wieku do ukończonych lat 13 — zaświadczenie, wystawione: w gminach miejskich przez zarząd gminy — a w gminach wiejskich przez sołtysów;
- c) osoby, wymienione w pkt. 4 — zaświadczenie władzy, powołującej do rzeczowych świadczeń wojennych;
- d) cudzoziemcy — ważny paszport, wydany przez władze państwa ojczystego, stwierdzający przynależność okaziciela do tego państwa.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych podaje do wiadomości powiatowych władz administracji ogólnej te państwa, których obywatele są w myśl art. 6 ust. 1 pkt. 2 zwolnieni od obowiązku osobistych świadczeń wojennych.

(2) Wymienione w ust. 1 lit. a), b), c), dokumenty powinny podawać, przez jaki czas będzie trwała przeszkoda w powoływaniu danej osoby do osobistych świadczeń wojennych.

§ 16. (1) Władzą właściwą do zwolnienia od obowiązku osobistych świadczeń wojennych osób wymienionych w art. 6 ust. 1 jest władza powołująca do osobistych świadczeń wojennych.

(2) Jeżeli powodem zwolnienia jest niezdolność do wykonywania osobistego świadczenia wskutek choroby lub ułomności fizycznej, może zwolnić od osobistego świadczenia również korzystający z osobistego świadczenia, zawiadamiając o tem władzę wskazaną w ust. 1.

§ 17. (1) Osoby, ubiegające się na podstawie art. 6 ust. 2 pkt. 2, 3 i 4 o zwolnienie od obowiązku osobistych świadczeń wojennych, powinny wnieść do powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu, podania o zwolnienie od tego obowiązku, dołączając do tych podań następujące dokumenty:

- a) osoby, wymienione w pkt. 2 — zaświadczenie, wystawione: w gminach miejskich przez zarząd gminy, a w gminach wiejskich przez sołtysów;
- b) osoby, odbywające studia — zaświadczenie kierowników odnoszących zakładów naukowych;
- c) osoby, wymienione w pkt. 4 — zaświadczenie, wystawione przez zarząd gminy.

(2) O zwolnienie osób, wymienionych w art. 6 ust. 2 pkt. 1 zgłaszają zbiorowe wnioski kierownicy państwowych, samorządowych lub prywatnych instytucji, organizacji, przedsiębiorstw oraz gospo-

darstw wiejskich, pracujących w interesie obrony Państwa, a o ile chodzi o funkcjonariuszów samorządowych — organ zarządzający związku samorządowego, działający jednoosobowo.

§ 18. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej rozstrzygają sprawy zwolnień w trybie, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

(2) Od decyzji powiatowej władzy administracji ogólnej, odmawiającej zwolnienia, służy interesowanemu odwołanie, które nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji.

§ 19. (1) Władza, udzielająca zwolnienia, wystawia interesowanemu zaświadczenie.

(2) W zaświadczeniu tem należy podać, na jaki czas i z jakiego powodu następuje zwolnienie.

Do art. 7.

§ 20. Decyzja do jakich robót należy użyć powołanego do osobistych świadczeń wojennych należy:

- a) przy wykonywaniu osobistych świadczeń wojennych na rzecz władz rządowych i samorządowych — do organu wykonywującego z ramienia tych władz nadzór nad wykonywaniem osobistych świadczeń wojennych;
- b) przy wykonywaniu osobistych świadczeń wojennych na rzecz państwowych, samorządowych lub prywatnych instytucji, organizacji, przedsiębiorstw oraz gospodarstw wiejskich — do korzystającego ze świadczeń, przyczem powiatowym władzom administracji ogólnej przysługuje prawo kontroli w zakresie używania obowiązanych do osobistych świadczeń wojennych do właściwych prac.

Do art. 8.

§ 21. (1) Narzędzia, środki lokomocji i inwentarz, z jakimi mają się stawić powołani do osobistych świadczeń wojennych wyszczególnia się w załącznikach, kierowanych do władz, powołujących do osobistych świadczeń wojennych.

(2) Nieposiadanie własnych narzędzi przez powołanego ma być stwierdzone w gminach miejskich przez zarząd gminy — a w gminach wiejskich przez sołtysów.

§ 22. Obowiązek stawienia się do świadczeń z inwentarzem pociągowym nie obejmuje następującego inwentarza:

- a) koni, stanowiących własność prywatną, a przeznaczonych do przewożenia poczty, na podstawie umowy, jeżeli istnienie takiej umowy stwierdzono dokumentem pisemnym, potwierdzonym przez właściwą dyrekcję okręgu poczt i telegrafów;
- b) koni stanowiących własność prywatną, przeznaczonych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów, jeżeli okoliczność powyższa stwierdzoną zostanie przez

- powiatową władzę administracji ogólnej wydaniem odpowiedniego poświadczenia. Poświadczenie to może być zastąpione przez nakaz, wydany na podstawie art. 6 i 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 października 1927 r. o dostarczaniu środków przewozowych dla wykonywania budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 846));
- c) ogierów i klaczy, wpisanych do ksiąg stadnych koni, prowadzonych zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o nadzorze nad hodowlą koni (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 284);
 - d) ogierów i klaczy, wpisanych do ksiąg ogierów i klaczy zarodowych, jeżeli okoliczność ta zostanie stwierdzona odpowiednim zaświadczeniem izby rolniczej;
 - e) klaczy wysokożrebnych i klaczy ze źrebiętami w wieku do 4 miesięcy, o ile okoliczności te zostaną stwierdzone zaświadczeniem właściwego zarządu gminnego (miejskiego);
 - f) zwierząt pracujących w kopalniach stale pod ziemią, jeżeli okoliczność ta zostanie stwierdzona zaświadczeniem właściwego okręgowego urzędu górniczego;
 - g) koni zadeklarowanych do przysposobienia wojskowego konnego i wcielonych do wojskowej służby pomocniczej konnej.

Do art. 9.

§ 23. (1) Następujące władze są właściwe do zgłaszania zapotrzebowań na osobiste świadczenia wojenne:

1) w zakresie administracji wojskowej — komendanci garnizonów, a poza obszarem garnizonu dowódcy (kierownicy) przebywających przejściowo w danej miejscowości oddziałów i zakładów wojskowych;

2) w zakresie administracji spraw wewnętrznych — wojewódzkie i powiatowe władze administracji ogólnej, organa policji państwowej oraz zarządy gmin;

3) w zakresie administracji przemysłu i handlu:

a) w ogólnym przemyśle wojennym — urzędy wojewódzkie,

b) w ściśłym przemyśle wojennym — kierownictwa zakładów,

c) w zakresie marynarki handlowej, portów morskich oraz przedsiębiorstw, znajdujących się w portach morskich — dyrektor urzędu morskiego;

4) w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych:

a) powiatowe władze administracji ogólnej,

b) kierownicy państwowych zakładów chowu koni,

c) dyrektorzy lasów państwowych,

d) nadleśniczowie,

e) kierownicy jednostek organizacyjnych szczególnych;

5) w zakresie administracji Ministerstwa Komunikacji:

a) w przedsiębiorstwie państwowem „Polskie Koleje Państwowe”:

— Dyrektorzy Kolei Państwowych,

— Naczelnicy Oddziałów Kolei Państwowych,

— Naczelnicy (zawiadowcy) wykonawczych jednostek służbowych;

b) w administracji dróg kołowych:

— wojewódzkie władze administracji ogólnej,

— kierownicy powiatowych zarządów drogowych;

c) w administracji dróg wodnych śródlądowych:

— wojewódzkie władze administracji ogólnej,

— kierownicy państwowych zarządów wodnych;

6) w zakresie administracji opieki społecznej:

— wojewódzkie władze administracji ogólnej;

7) w zakresie administracji poczt i telegrafów:

— dyrektorzy departamentów i biur Ministerstwa Poczty i Telegrafów,

— dyrektorzy okręgów Poczty i Telegrafów,

— naczelnicy obwodowych urzędów pocztowo-telekomunikacyjnych lub pocztowych,

— naczelnicy rejonowych urzędów telefoniczno-telegraficznych (telekomunikacyjnych);

8) w zakresie administracji skarbowej:

— Dyrekcje Polskiego Monopolu Tytoniowego, Państwowego Monopolu Spirytusowego i Polskiego Monopolu Solnego oraz kierownicy zakładów monopolowych.

(2) W sprawach dotyczących obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej zgłaszają zapotrzebowania na osobiste świadczenia wojenne komendanci (dowódcy) obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

§ 24. Na obszarze objętym stanem wojennym zgłaszają zapotrzebowania na osobiste świadczenia wojenne władze administracji cywilnej lub wojskowej, określone w zarządzeniu Naczelnego Wodza.

§ 25. (1) Zapotrzebowania należy zgłaszać pisemnie, podając w nich następujące dane:

a) ilość osób, potrzebnych do wykonania świadczenia ze wskazaniem fachowości;

b) miejsce, dzień i godzinę, w których mają się stawić powołani do wykonania tego świadczenia;

c) z jakimi narzędziami lub środkami przewozowymi i inwentarzem mają się stawić powołani do wykonania świadczenia;

d) jakie ewentualnie i gdzie będą dostawione środki przewozowe celem przewiezienia powołanych na miejsce świadczenia;

e) przypuszczalny przeciąg czasu świadczenia.

(2) W przypadkach, niecierpiących zwłoki można zgłosić zapotrzebowanie telegraficznie lub telefonicznie — zgłoszenie to jednak należy następnie potwierdzić pisemnie, podając dane, wyszczególnione w ust. (1).

§ 26. (1) Zapotrzebowania należy kierować do władz właściwych do powoływania do osobistych świadczeń wojennych, urzędujących w miejscowościach, położonych najbliżej miejsca, w którym świadczenie ma być wykonane.

(2) Przepis § 12 stosuje się odpowiednio do wystawiania zapotrzebowań na osobiste świadczenia wojenne.

§ 27. (1) Władza wojskowa, przed zgłoszeniem zapotrzebowania do osobistych świadczeń wojennych — powinna rozważyć, czy ze względu na rodzaj i jakość prac, które mają być wykonane — należy zgłosić zapotrzebowania na osobiste świadczenia wojenne, czy też zapewnić sobie niezbędną pomoc dla wykonania zadania na podstawie innych obowiązujących przepisów.

(2) W tym względzie należy kierować się zasadą, że do osobistych świadczeń wojennych należy powoływać tylko w tych przypadkach, gdy praca mająca być przedmiotem świadczenia ma być krótkotrwałą i nie wymagającą przygotowania fachowego lub zawodowego oraz gdy nie będzie zachodzić potrzeba zorganizowania powołanych w oddziały zwarte.

Do art. 10.

§ 28. (1) W przypadku zgłoszenia jednoczesnego zapotrzebowania świadczeń osobistych przez dwie lub więcej władz państwowych (niewojskowych) o pierwszeństwie rozstrzyga termin doręczenia zapotrzebowania władzy, powołującej do osobistych świadczeń wojennych, jeżeli obydwa świadczenia nie mogą być jednocześnie zaspokojone. Władza, powołująca do osobistych świadczeń, powinna jednak w każdym przypadku rozważyć względy rzeczowe, które spowodowały zapotrzebowania i bez względu na termin wpływu pokryć zapotrzebowanie bardziej naglące z punktu widzenia potrzeb państwowych. Dotyczy to w szczególności zapotrzebowań zgłaszanych w sprawach obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

(2) Władza, powołująca do osobistych świadczeń wojennych zawiadamia natychmiast o niemożności zaspokojenia zapotrzebowania władzę, która zapotrzebowanie zgłosiła.

Do art. 12, 13, 14 i 24 ust. 2.

§ 29. (1) Wynagrodzenie za wykonywanie osobistych świadczeń wojennych na rzecz władz rządowych lub samorządowych stanowią stawki wynagrodzenia dla poszczególnych gałęzi pracy. Stawki te ustalają na podstawie opinii okręgowych inspektorów pracy wojewódzkie władze administracji ogólnej w porozumieniu z właściwymi dowódcami okręgu korpusu (dowódcą Floty na terenie mu podległym) i izbami skarbowymi.

(2) Stawki obejmują wynagrodzenie za jeden dzień świadczenia przy określonej ilości godzin.

(3) Celem ustalenia stawki wynagrodzenia za osobiste świadczenia robotników nie wykwalifikowanych będą brane za podstawę przeciętne zarobki tego rodzaju robotników, wypłacane przy robotach państwowych lub samorządowych w tej miejscowości lub powiecie, w którym świadczenia są wykonane.

(4) Wysokość stawki wynagrodzenia innych pracowników ustala się na podstawie przeciętnych

zarobków, osiąganych w ich gałęzi pracy, w danej miejscowości, powiecie lub wogóle w kraju.

(5) Stawka wynagrodzenia obejmuje również wynagrodzenie za używanie w czasie wykonywania świadczeń własnych narzędzi, środków przewozowych oraz inwentarza pociągowego, a przy wykonywaniu świadczenia poza miejscem zamieszkania lub pobytu także koszt zakwaterowania.

(6) Stawki wynagrodzenia będą ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

§ 30. (1) Wysokość wynagrodzenia za świadczenie wykonywane na rzecz państwowych, samorządowych lub prywatnych instytucji, organizacji, przedsiębiorstw oraz gospodarstw wiejskich ustalają w braku układu zbiorowego dla danego rodzaju pracy na podstawie opinii okręgowych inspektorów pracy — wojewódzkie władze administracji ogólnej w porozumieniu z właściwymi dowódcami okręgu korpusu (dowódcą Floty na terenie mu podległym) i izbami skarbowymi, stosując przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia zasady, wyszczególnione w § 29 ust. 2 — 5.

(2) Stawki wynagrodzenia będą ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

§ 31. Wynagrodzenia za świadczenia osobiste wypłaca się — o ile układ zbiorowy nie stanowi inaczej — w gotówce zdołu, zasadniczo w miejscu wykonania świadczenia w okresach tygodniowych, a przy świadczeniach trwających krócej niż tydzień — nie później jak w dniu ukończenia świadczenia.

§ 32. (1) Jeżeli władza rządowa lub samorządowa, względnie instytucja, organizacja lub przedsiębiorstwo państwowe lub samorządowe, mające uskutecznić wypłatę, nie rozporządzają w miejscu wykonania świadczenia potrzebną gotówką — wydają powołanemu do świadczeń potwierdzenie uskutecznionego świadczenia.

(2) Potwierdzenie to napisane wyraźnie i bez poprawek ma zawierać:

- a) nazwę władzy (instytucji, organizacji, przedsiębiorstwa) wystawiającej potwierdzenie;
- b) imię, nazwisko i adres powołanego do świadczenia;
- c) rodzaj pracy, określonej w sposób najogólniejszy (np. prace ziemne, stolarskie, ciepielskie i t. p.) i ilość dni pracy;
- d) ogólną kwotę wynagrodzenia, należącego się powołanemu;
- e) miejsce oraz oddział lub urząd, w którym wynagrodzenie ma być wypłacone oraz czas wypłaty.

(3) Potwierdzenie uskutecznionego świadczenia powinno być zaopatrzone w datę oraz w podpis i w miarę możliwości w pieczęć korzystającego ze świadczenia lub organu do tego upoważnionego.

§ 33. (1) Wypłata kwoty wynagrodzenia, na którą opiewa potwierdzenie, powinna nastąpić nie później, niż w ciągu miesiąca od dnia wykonania świadczenia.

(2) Organ dokonywujący wypłaty powinien odebrać od interesowanego wydane mu potwierdzenie skutecznego świadczenia.

(3) Interesowany kwituje odbiór wynagrodzenia na potwierdzeniu skutecznego świadczenia.

§ 34. (1) W razie nieotrzymania przez wykonującego osobiste świadczenia wojenne wynagrodzenia w myśl zasad określonych w rozporządzeniu niniejszem w terminie jednego miesiąca od dnia wykonania świadczenia, interesowany może zgłosić roszczenie o należność z tytułu wynagrodzenia za świadczenie do powiatowej władzy administracji ogólnej, na terenie której było wykonane świadczenie.

(2) W piśmie, zawierającym roszczenie, należy wskazać:

- a) rodzaj świadczenia;
- b) czas i miejsce wykonania świadczenia;
- c) na czyją rzecz świadczenie było wykonane;
- d) wysokość roszczenia o wynagrodzenie.

(3) Powiatowe władze administracji ogólnej rozstrzygają roszczenia w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

(4) Jeżeli interesowany czuje się pokrzywdzony decyzją powiatowej władzy administracji ogólnej, przysługuje mu prawo wniesienia powództwa do właściwego sądu w terminie dni 30, licząc od dnia doręczenia tej decyzji.

Do art. 15.

§ 35. (1) Za środek masowego przejazdu uważa się koleje, statki, tramwaje, autobusy a pozatem każdy inny środek lokomocji, jak pojazd konny lub mechaniczny, którym przejazd może odbywać co najmniej 4 osoby.

(2) W razie użycia kolei jako środka przejazdu na miejsce świadczenia należą się koszty przejazdu pociągiem osobowym klasą III, w razie zaś użycia statku, tramwaju, omnibusu i t. p. koszty przejazdu klasą najniższą.

(3) Jeżeli użyto innego środka masowego przejazdu powołanemu należy się proporcjonalny zwrot kosztów przejazdu wedle taryfy, ustalonej przez władze — a w braku taryfy zwrot kosztów przejazdu według normy, wskazanej przez zarząd gminy, na terenie której świadczenie jest wykonywane.

§ 36. Zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca świadczenia skutecznia korzystający z osobistego świadczenia w dniu pierwszej wypłaty wynagrodzenia za osobiste świadczenie, zaś zwrot kosztów przejazdu spowrotem (z miejsca świadczenia do miejsca zamieszkania) — w dniu ukończenia świadczenia.

§ 37. W sprawach roszczeń z tytułu zwrotu kosztów przejazdu, stosuje się analogicznie przepis § 34.

Do art. 16.

§ 38. W razie uszkodzenia, zniszczenia lub utraty dostarczonego przez powołanego do osobi-

stych świadczeń wojennych własnego narzędzia, własnego środka przewozowego lub własnego inwentarza pociągowego należy zgłosić natychmiast roszczenie o odszkodowanie u korzystającego ze świadczenia lub organu przez niego upoważnionego.

§ 39. (1) W warunkach, wskazanych w § 38 korzystający ze świadczenia lub organ przez niego upoważniony wszczyna z poszkodowanym rokowania ugodowe celem ustalenia wysokości odszkodowania.

(2) W razie ustalenia wysokości odszkodowania w drodze rokowań ugodowych, ustalone w tej drodze odszkodowanie należy wypłacić interesowanemu przy najbliższej wypłacie wynagrodzenia za świadczenie.

(3) W razie niewypłacenia ugodzonej sumy odszkodowania stosuje się przepis § 34.

§ 40. (1) Jeżeli rokowania ugodowe nie doprowadzą do porozumienia — korzystający ze świadczenia lub organ przez niego upoważniony spisuje w obecności poszkodowanego i w razie potrzeby świadków protokół, w którym należy wyszczególnić przedmiot utracony lub rodzaj zniszczenia względnie uszkodzenia przedmiotu oraz wymienić świadków, obecnych w czasie, w którym nastąpiły utrata, zniszczenie lub uszkodzenie przedmiotu. Protokół ten podpisują sporządzający protokół i poszkodowany. Odpis protokołu doręcza się poszkodowanemu.

(2) W przypadku, wskazanym w ust. 1 wysokość odszkodowania ustalają powiatowe władze administracji ogólnej, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania poszkodowanego.

(3) Do wniosku o ustalenie przez powiatowe władze administracji ogólnej wysokości odszkodowania należy dołączyć odpis protokołu (ust. 1).

§ 41. Przepis § 34 stosuje się odpowiednio do roszczeń z tytułu odszkodowania za uszkodzenie, zniszczenie lub utratę dostarczonego przez powołanego do osobistych świadczeń wojennych własnego narzędzia, własnego środka przewozowego lub własnego inwentarza pociągowego.

§ 42. Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za szkody, należy brać pod uwagę przeciętne ceny szacunkowe przedmiotów świadczeń wedle miejsca zamieszkania powołanego do świadczeń oraz stopnia ich zniszczenia lub uszkodzenia.

§ 43. Obowiązek wypłaty odszkodowania ciąży na władzy lub osobie, korzystającej ze świadczenia.

Do art. 18.

§ 44. Wykonywujący osobiste świadczenia wojenne na rzecz władz wojskowych i przydzieleni w związku z tem do formacji wojskowych, które prowadzą gospodarkę kuchenną, otrzymują w warunkach, określonych w art. 18 żywienia takie jak szeregowcy danej formacji.

§ 45. Wykonywający osobiste świadczenia wojenne w przypadkach innych, niż określone w § 44, otrzymują pożywienie w następującym wymiarze:

Nazwa środka spożywczego	Norma dzienna
Chleb	500 g
Mięso wołowe	200 g
Jarzyna twarda	100 g
Jarzyna świeża	200 g
Ziemniaki	700 g
Ślonina	30 g
Sól kuchenna	20 g

§ 46. Normy paszy dla inwentarza pociągowego, dostarczonego przez wykonywujących osobiste świadczenia wojenne do obsługiwanego środka przewozowych wynoszą dziennie:

- a) owies — 2,5 kg
- b) siano — 4 „
- c) słoma na karmę — 1,5 „

§ 47. Określone w §§ 45 i 46 środki spożywcze mogą być w razie potrzeby zastępowane innymi artykułami żywnościowymi według obowiązujących w tym względzie przepisów wojskowych.

§ 48. (1) Równowartość pożywienia i paszy dla poszczególnych miejscowości będą ustalali dowódcy okręgu korpusu w porozumieniu z wojewódzkimi władzami administracji ogólnej, a na obszarze, objętym stanem wojennym władze wojskowe, wymienione przez Naczelnego Wodza.

(2) Z chwilą powstania warunków, przewidzianych w art. 1, równowartość pożywienia i paszy będzie ogłaszana w wojewódzkim dzienniku urzędowym, a na obszarze, objętym stanem wojennym — w dzienniku zarządzeń Naczelnego Wodza.

(3) Równowartość dostarczonego pożywienia lub paszy potrąca się z wynagrodzenia za świadczenie.

Do art. 23.

§ 49. Jako wykonywanie świadczeń osobistych na rzecz władzy wojskowej w rozumieniu art. 23 ust. 2 należy uważać również wykonywanie tych świadczeń w państwowych, samorządowych lub prywatnych instytucjach, organizacjach, przedsiębiorstwach albo gospodarstwach wiejskich w przypadkach, gdy administracja tych instytucji, organizacji, przedsiębiorstw albo gospodarstw wiejskich została przejęta przez władzę wojskową i praca w nich odbywa się pod kierownictwem żołnierza jako dowódcy wojskowego.

§ 50. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Wł. Raczkiewicz*

Minister Opieki Społecznej: *Wł. Jaszczolt*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *J. Poniatowski*